

Liikenne- ja viestintäministeriö

Kirjaamo, Risto Saari

Päiväys/Datum

[laatimisaika]

Dnro/Dnr

TRAFICOM/280651/03.06.04/2021

Viite/Referens

Hallituksen esitys Venäjä-valtiosopimusmuutosten voimaansaattamisesta ja raideliikennelakiin esitettävistä muutoksista

Liikenne- ja viestintäministeriö, jäljempänä LVM, on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi Suomen ja Venäjän väliseen rautatieliikennesopimukseen sovittujen muutosten voimaansaattamisesta sekä raideliikennelain muuttamiseksi annettavasta laista. Rautatiealan sääntelyelin, jäljempänä sääntelyelin, kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitysluonnoksesta ja toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Sääntelyelimen tehtävät määritellään raideliikennelain (1302/2018) 149 §:ssä. Yhtenä sääntelyelimen tehtävänä on valvoa rataverkon haltijan riippumattomuutta ja sitä, että rataverkon haltijan tehtävät on järjestetty raideliikennelain 16 luvussa säädetyllä tavalla. Ehdotettu muutos raideliikennelain 192 §:n 13 momentin siirtymäsäännökseen koskee lain 16 luvun säännöksiä, joten valvovana viranomaisena sääntelyelin katsoo tarpeelliseksi kiinnittää huomiota ehdotetun lainmuutoksen taustalla oleviin asioihin ja niihin liittyviin epävarmuuksiin.

Raideliikennelain 192 §:n 13 momentin mukaan rautatieyhtiön, joka vastaa myös rataverkon hallinnasta, on järjestettävä rataverkkonsa hallinta 104–107, 109 sekä 111 §:n edellyttämällä tavalla viimeistään 1 päivästä heinäkuuta 2021 alkaen. Lainkohta koskee käytännössä vain VR-Yhtymä Oy:tä. Siirtymäsäännöksiä koskevan 192 §:n 13 momentin siirtymäaikaa esitetään nyt jatkettavaksi 1 päivään heinäkuuta 2022 saakka.

Ehdotetun lainmuutoksen taustalla on raideliikennelain 192 §:n 13 momenttia koskevien yksityiskohtaisten perustelujen mukaan kirje, jonka liikenne- ja viestintäministeriö on lähettänyt 1.3.2019 Euroopan komissiolle, ja jossa on esitetty muutettavaksi komission Suomen strategisesti merkittävistä paikallisista rataverkoista annettua täytäntöönpanopäätöstä (C(2015) 857 final). Kyseisellä täytäntöönpanopäätöksellä VR-Yhtymä Oy:n hallinnoimat yksityisraiteet katsottiin strategisesti merkittäviksi paikallisiksi yksityisraiteiksi. Kirjeellä liikenne- ja viestintäministeriö esitti komissiolle, että VR-Yhtymä Oy:n yksityisraiteita jatkossa kohdeltaisiin rautatiemarkkinoita koskevassa lainsäädännössä palvelupaikkoina strategisesti merkittävien paikallisten rataverkkojen sijasta.

Sääntelyelin ennakoii, että komission mahdollinen muutettu täytäntöönpanopäätös ei välttämättä tuo kaikilta osin lopullista selvyttä VR:n hallinnoimien raiteiden sääntelyyn. Tämä johtuu siitä, että yhtenäisestä eurooppalaisesta rautatiealueesta annetun direktiivin 2012/34/EU, jäljempänä rautatiemarkkinadirektiivi, 2 artiklan 4 kohdassa komissiolle ei ole luotu

toimivaltaa vahvistaa päätöstä rautatieinfrastruktuurin (edellä viitattu tähän termeillä rataverkko/yksityisraiteet) ja palvelupaikan välisestä rajanvedosta. Komission edellä viitattu päätös perustuu kyseiseen direktiivin kohtaan. Toisin sanoen komissio ei voisi sääntelyelimen käsityksen mukaan tehdä yksiselitteistä päätöstä liikenne- ja viestintäministeriön esityksen siitä osuudesta, että raiteita kohdeltaisiin palvelupaikkona. Se voisi ottaa päätöksessään kantaa pelkästään rautatieinfrastruktuuria koskevan sääntelyn, mukaan lukien siirtymäsäännöksen kohteena olevien pykälien, soveltamiseen tai soveltamatta jättämiseen. Tämän vuoksi komission mahdollisen uuden päätöksen täsmällistä sisältöä on vaikea ennakoida. Onkin mahdollista, että se tuo mukanaan tulkinnallisia epäselvyyksiä.

Edellä mainittu rajanveto rautatieinfrastruktuuria ja palvelupaikkoja koskevan sääntelyn välillä kuuluu käytännössä kansallisten sääntelyelinten tehtäviin, ja juuri tällaisia rajanvetoasioita on yksityiskohtaisina kysymyksinä päätynyt kansallisten tuomioistuinten ennakkoratkaisupyyntöjen perusteella myös Euroopan unionin tuomioistuimen käsiteltäväksi. Unionin tuomioistuin on antanut matkustajalaitureita koskevan ennakkopäätöksen (C-210/18) 10.7.2019 ja paraikaa sen käsittelyssä on määrätynlaisia tavaraliikenteen lastauspaikkoja ja niihin liittyviä raiteita koskeva ennakkoratkaisupyyntö (C-453/20).

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom) 8.6.2021. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa sähköisiä allekirjoituksia tukevalla lukijaohjelmalla tai Traficom:n kirjaamosta.

Karjanlahti Juha
Rautatiealan sääntelyelimen päällikkö

Liitteet

Liite 1